

რატო ფიციონებულთა საქართველოს პარლამენტის
09.12.2004 წლის N 656 – III დადგენილებით

**ენერგეტიკის შესახებ ქართის ოქმი ენერგეტიკულ
ეფექტურობისა და გარემოსთან დაკავშირებულ
ასპექტების შესახებ**

პრეამბულა

მოცემულ ოქმის ხელშეკვეთი მხარეები,
ითვალსწინებენ რა ევროპის ქართის ენერგეტიკის შესახებ
მიღებულ ჰააგის კონვენციის დასკვნითი დოკუმენტის საფუძველზე და
ხელმოწერილ ჰააგაში 1991 წლის 17 დეკემბერს, კერძოდ ამ ქართისთან
დაკავშირებით გაკეთებულ დოკუმენტს, რომელთა მიხედვითაც საჭიროა
თანამშრომლობის განვითარება ენერგეტიკულ ეფექტურობისა და
გარემოსთან დაკავშირებულ ფერობში;

ითვალსწინებენ რა ასევე ენერგეტიკის შესახებ ქართის
ხელშეკრულებას, რომელიც ღია იყო ხელმსაწერად 1994 წლის 17
დეკემბრიდან 1995 წლის 16 ივნისამდე;

მიხედვით იღებენ რა საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ
გაწეულ უშაობას ენერგეტიკულ ეფექტურობისა და ენერგეტიკულ ციკლს
ფარგლებში გარემოს დაცვით ასპექტების კვლევის სფეროში;

ითვალსწინებენ რა მიწოდების უსაფრთხოების, ასევე ეკონომიკისა
და გარემოს დაცვით სფეროებში მიღწეული მსახიკეთო ცვლლებებს,
რომლებიც განპირობებულია ენერგეტიკულ ეფექტურობის მიხედვით
განხორციელებულ რენტაბელური ზომებით;

ითვალსწინებენ რა ასევე ეკონომიკის რესტრუქტურისა და
ცხოვრების სტანდარტების გაუმჯობესების უდიდეს მნიშვნელობას;

აღიარებენ რა, რომ ენერგეტიკულ ეფექტურობის ზრდა ამცირებს
ენერგეტიკულ ციკლს ფარგლებში გარემოზე მავნე ზემოქმედების
შედეგებს, მათ შორის გლობალური და თბობისა და ჟანგვის პროცესებს;

და რამუნებულ იარაღს რა, რომ ენერგის ფასები შეძლების და გვარად
ასახავს კონკურენტულ ბაზარს, უზრუნველყოს ბაზარზე ორიენტირებულ
ფასების ფორმირებას და იძლევა უფრო სრულყოფილ სურათს გარემოსთან
დაკავშირებულ ხარჯებისა და მოვების შესახებ; აღიარებენ რა, რომ
ფასების ამგვარ ფორმირებას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ენერგეტიკულ
ეფექტურობისა და გარემოს დაცვის სფეროში პროგრესის მიღწევისათვის;

სათანადო შეფასებას აძლევენ რა კერძო სექტორის, მათ შორის მცირე
და საშუალო საწარმოების მნიშვნელოვან როლს ენერგეტიკულ
ეფექტურობის მიღწევასთან და ენერგეტიკულ ეფექტურობის სფეროში
ეკონომიკური თვალსაზრისით სიცოცხლისუნარიანი ინვესტიციებისათვის
ხელახრეული ინსტიტუციონალური ჩარჩოს შექმნასთან დაკავშირებით;

აღიარებენ რა, რომ შესაძლებელია საჭირო განდეს კომერციულ
თანამშრომლობის შევსება სამთავრობათშორისო თანამშრომლობით,
კერძოდ ენერგეტიკულ პოლიტიკისა და ანალიზის სფეროში, აგრეთვე ისეთ
სფეროებში, რომელთაც უდიდესი მნიშვნელობა აქვთ ენერგეტიკულ
ეფექტურობის ზრდასათვის, მაგრამ განიცდიან კერძო და ფინანსების
ნაკლებობას;

სურთ რა განახორციელონ ერთობლივი და კოორდინირებული
საქმიანობა ენერგეტიკულ ეფექტურობის სფეროსა და შესაბამისად
გარემოს დაცვის სფეროში, აგრეთვე მიიღონ ოქმი რომელიც განსაზღვრავს
ენერგის ეფექტურად და ეკონომიკურად გამყენების ფარგლებს,

შეთანხმდნენ შემდეგზე:

ნაწილი I

შესავალი

მუხლი 1

ოქმის მოქმედების სფეროდა მიზნები

(1) ოქმი განსაზღვრავს ენერგეტიკულ ეფექტურობის ხელშეწყობისა და ენერგოსისტემების გარემოზე მავნე ზემოქმედების შემცირებასთან დაკავშირებულ პოლიტიკის პრინციპებს. იგი ასევე შეიცავს საორიენტაციო დებულებებს ენერგეტიკულ ეფექტურობის პროგრამების შემუშავების მიზნით, განსაზღვრავს თანამშრომლობის სფეროებსა და ფარგლებს ერთობლივი და კოორდინირებული საქმიანობის განვითარებისათვის. ამგვარი საქმიანობა შეიძლება მოიცავდეს ენერჯის მოპოვებას, შესწავლას, წარმოებას, გარდაქმნას, შენახვას, ტრანსპორტირებას, განაწილებასა და მოხმარებას, და ასევე უკავშირდება ეკონომიკის ნებისმიერ სექტორს.

(2) მოცემულ ოქმის მიზნებია:

(ა) ენერგეტიკულ ეფექტურობის პოლიტიკის იმ მიმართულებათა განვითარება, რომლებიც შესაბამისობაშია მდგრადი განვითარების კურსთან;

(ბ) ასეთი პირობების შექმნა, რომლებიც უზრუნველყოფს მწარმოებლების და მომხმარებლების მიერ ენერჯის ეკონომიურად ეფექტურად და გარემოს დაცვის პრინციპების შესაბამისად გამოყენებას, კერძოდ ეფექტური ენერჯი ბაზრების ორგანიზებისა და გარემოს დაცვასთან დაკავშირებულ ხარჯების და სარგებლს უფრო სრულყოფილ სურათს შექმნის გზით და

(გ) ეკონომიკური ეფექტურობის სფეროში თანამშრომლობის წახალისება.

მუხლი 2

განსაზღვრებები

იმ მნიშვნელობით, რომელთაც ისინი გამოიყენებენ მოცემულ ოქმში, ტერმინები:

(1) "ქარტია" ნიშნავს ევროპის ქარტიას ენერგეტიკის შესახებ, რომელიც მიღებულია 1991 წლის 17 დეკემბერს, ჰააგაში ხელმოწერილ ევროპის ენერგეტიკის შესახებ ქარტიის ჰააგის კონფერენციის დასკვნით დაკავშირებული საფუძველზე; დასკვნით დაკავშირებული ხელმოწერა ქარტიის ხელმოწერას ნიშნავს.

(2) "ხელშემკვრელ მხარე" ნიშნავს სახელწიფოს ან ეკონომიკური ინტეგრაციის რეგიონალურ ორგანიზაციას, რომლებიც აცხადებენ თანხმობას იკისრონ წინამდებარე ოქმით გათვალისწინებულ ვალდებულებები და რომელთა თვისაც ეს ოქმი ძალშია.

(3) "ეკონომიკური ინტეგრაციის რეგიონალური ორგანიზაცია" ნიშნავს სახელწიფოს მხარე შექმნილი ისეთ ორგანიზაციას, რომელიც ამ სახელწიფოთა მიერ მიიღებული აქვს გარკვეულსაკითხთა რეგულაციის, მათ შორის წინამდებარე ოქმით მოწესრიგებული საკითხებთან დაკავშირებით და წყვეტილების მიღების უფლებამოსილება.

(4) "ენერგეტიკული ციკლი" ნიშნავს ერთიან პროცესს, რომელიც მოიცავს სხვადასხვა სახის ენერჯის მოპოვებას, შესწავლას, წარმოებას, გარდაქმნას, შენახვას, ტრანსპორტირებას, განაწილებას, მოხმარებას, ნარჩენების გადამუშავებას და განადგურებას, აგრეთვე აღნიშნულ საქმიანობის შეჩერებას, შეწყვეტას, ან მასთან დაკავშირებულ უფლებამოსილების ჩამორთმევას, რათა მინიმუმამდე შემცირდეს გარემოზე მავნე ზემოქმედება.

(5) "რენტაბელურობა" ნიშნავს განსაზღვრულ მიზნის მიღწევას მინიმალური ხარჯის გაწევის გზით ან გაწეულ ხარჯის საფასურად

მაქსიმალური სარგებელს მიღებას.

(6) “ენერგეტიკული ეფექტურობის გაუმჯობესება” ნიშნავს ღონისძიებათა გატარებას მომსახურების ან საქონელს მოცულობის ერთი და იგივე მაჩვენებელს შენარჩუნების მიზნით ხარისხის ან ეფექტურობის შემცირების გარეშე, რაც ამავე დროს გულისხმობს საჭირო ენერჯის შემცირებულ მარბას.

(7) “გარემოზე ზემოქმედება” ნიშნავს გარემოზე, მათ შორის ადამიანთა ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე, ფლორაზე, ფაუნაზე, ნიადაგზე, წყალზე, კლიმატზე, ლანდშაფტზე და ისტორიულ ძეგლებზე ან სხვა ნაგებობებზე ამა თუ იმ ზემოქმედებას ან ამ სახის სხვადასხვა ფაქტორების ურთიერთქმედებას; იგი მოიცავს აგრეთვე ზემოქმედებას კულტურულ მემკვიდრეობაზე ან სოციალურ-ეკონომიკურ სფეროებზე.

ნ ა წ ი ლ II პოლიტიკის პრინციპები

მ უ ნ ლ 3 ძირითადი პრინციპები

ხელშემკვერელ მხარეები ინელმდვანელებენ შემდეგი პრინციპებით

(1) ხელშემკვერელ მხარეები ითანამშრომლებენ და სათანადოდ დაეხმარებიან ერთმანეთს ენერგეტიკული ეფექტურობის პოლიტიკის, კანონებისა და წესების განვითარებასა და განხორციელებაში;

(2) ხელშემკვერელ მხარეები განსაზღვრავენ ენერგეტიკული ეფექტურობის პოლიტიკის მიმართულებებს, სათანადო იურიდიულ და მარეგულატორულ ზომებს, რომლებიც ინტერალა, ხელს შეწყობს:

(ა) საბაზრო მექანიზმების ეფექტურ ფუნქციონირებას, მათ შორის ბაზარზე ორიენტირებულ ფასების ფორმირებას, გარემოს დაცვასთან დაკავშირებულ ხარჯების და შედეგების (მოგების) უფროსრულა დასახვას;

(ბ) ენერგეტიკული ეფექტურობის უზრუნველყოფასთან დაკავშირებულ დაბრკოლებების შემცირებას და ინვესტიციების სტიმულირებას;

(გ) ეკონომიკური ეფექტურობის სფეროში ინიციატივების დასაფინანსებლად საჭირო მექანიზმების განვითარებას;

(დ) სწავლებას და ინფორმირებას;

(ე) ტექნოლოგიების გავრცელებასა და გადაცემას;

(ვ) იურიდიულ და მარეგულატორულ ნორმების გამჭირვალეობას.

(3) ხელშემკვერელ მხარეები შეეცდებიან უზრუნველყონ ენერგეტიკული ეფექტურობის სრულად გამოყენება მოთხოვნი ენერგეტიკული ციკლს განმავლობაში. ამ ციკლს დასასრულსათვის, ისინი თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში ჩამოაყალიბებენ ენერგეტიკული ეფექტურობის პოლიტიკის მიმართულებებს და განახორციელებენ ერთობლვ ან კოორდინირებულ ზომებს, რენტაბელურობისა და ეკონომიკური მწარმოებლურობის, ასევე გარემოს დაცვით ასპექტების გათვალისწინებით.

(4) ენერგეტიკული ეფექტურობის პოლიტიკა მოიცავს როგორც მოკლვადიან ზომებს ადრე გამოყენებულ მეთოდების კორექტირების მიზნით ასევე გრძელვადიან ზომებსაც, რომელთა დანიშნულუბაა ენერგეტიკული ეფექტურობის გაუმჯობესება მოთხოვნი ენერგეტიკული ციკლს განმავლობაში.

(5) მოცემულ ოქმის მიზნების მისაღწევად თანამშრომლობისას, ხელშემკვერელ მხარეები გაითვალისწინებენ არახელაყრელ ზემოქმედებას ან ამ ზემოქმედების შემცირებასთან დაკავშირებით გაწეულ ხარჯებში არსებულ განსხვავებას.

(6) ხელშემკვერელ მხარეები აღიარებენ კერძო სექტორის უდიდეს

მნიშვნელობას. ისინი ხელ შეწყობენ მის ფუნქციონირებას ენერგო საწარმოების, უფლებამოსილ ორგანოების და სპეციალზე უფლებების მეშვეობით, აგრეთვე საწარმოებსა და უწყებებს შორის მჭიდრო თანამშრომლობის გზით.

(7) ერთობლივი ან კოორდინირებული საქმიანობა უნდა ითვალისწინებდეს გარემოს დაცვისა და გაუმჯობესების მიზნით იმ საერთაშორისო შეთანხმებებით და დეენილო პრინციპებს, რომელთა მონაწილეებასაც წარმოადგენენ ხელშემკვერელი მხარეები.

(8) ხელშემკვერელი მხარეები სრულად ისარგებლებენ კომპეტენტური საერთაშორისო და სხვა ორგანოების მიერ გაწეულ საქმიანობის შედეგებითა და გამოცდელი ბით და თავიდან აცილებენ ერთი და იგივე ზომების განმეორებითგატარებას.

მუხლი 4

პასუხი მგებლობის განაწილება და კოორდინაცია

თითოეული ხელშემკვერელი მხარე უზრუნველყოფს უფლებამოსილ ორგანოთა შორის ენერგეტიკულ ეფექტურობის პოლიტიკის მიმართულუბათა კოორდინირებას.

მუხლი 5

სტრატეგიის მიზნები და პოლიტიკის მიმართულუბანი

ხელშემკვერელი მხარეები განსაზღვრავენ სტრატეგიასა და ენერგეტიკულ პოლიტიკის ამოცანებს, ენერგეტიკულ ეფექტურობის გაუმჯობესების და ენერგეტიკულ ციკლს განმავლობაში გარემოზე ზემოქმედების შემცირების მიზნით ენერგეტიკის სფეროში არსებული პირობების გათვალისწინებით ეს სტრატეგია და ამოცანები გამჭვირვალე იქნება ყველა დიტირესებულ მხარისათვის.

მუხლი 6

დაფინანსება და დაფინანსების სტიმულირება

(1) ხელშემკვერელი მხარეები მხარს დაუჭერენ ენერგეტიკულ ეფექტურობის დაფინანსების და გარემოს დაცვის სფეროში ინვესტიციების განხორციელების მიზნით ახალ მიდგომებისა და მეთოდების შემუშავებას, კერძოდ მხარეები მხარს დაუჭერენ ენერგიის მომხმარებელსა და გარეშე ინვესტირებს (შემდგომში "დაფინანსების მესამე მხარეები") შორის ერთობლივი საწარმოების და არსებას.

(2) ხელშემკვერელი მხარეები უზრუნველყოფენ კერძო კაპიტალს ბაზრებითა და არსებული საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტებით სარგებლობას და ამ ინსტიტუტების ხელისაწდგომობას, ენერგეტიკულ ეფექტურობის და გარემოს დაცვის სფეროში ინვესტიციების ხელშეწყობის მიზნით.

(3) ხელშემკვერელი მხარეებს შეუძლიათ ენერგეტიკის შესახებ ქარტიის ხელშეკრულების დებულებებისა და სხვა საერთაშორისო აქტებით გათვალისწინებულ ვალდებულებების თანახმად უზრუნველონ ენერგიის მომხმარებელი საბიუჯეტო და ფინანსური ინიციატივებით რათა ხელ შეწყობენ ენერგეტიკულ ეფექტურობის სფეროსთან დაკავშირებულ ტექნოლოგიების, პროდუქციისა და მომსახურების შეღწევას ბაზარზე. მხარეები შეეცდებიან აღნიშნულ განახორციელონ საერთაშორისო ბაზრების თანასწორობის შენარჩუნების პირობებში.

მუხლი 7

ენერგეტიკულ ეფექტურობის სფეროსთან დაკავშირებულ ტექნოლოგიების ხელშეწყობა

(1) ენერგეტიკის შესახებ ქართვის ხელშეკრულების დებულებათა თანახმად ხელშემკვერელ მხარეები ხელს შეუწყობენ კომერციულ ვაჭრობასა და თანამშრომლობას ეფექტური და გარემოს დაცვის თვალსაზრისით უსაფრთხო ტექნოლოგიების, მომსახურებისა და მენეჯმენტის სფეროში.

(2) ხელშემკვერელ მხარეები ხელს შეუწყობენ ამ ტექნოლოგიების, მომსახურებისა და მენეჯმენტის მეთოდების გამოყენებას მთელ ენერგეტიკულ ციკლს განმავლობაში.

მუხლი 8 ადგილობრივი პროგრამები

(1) მე-5 მუხლი ჩამოყალიბებული ენერგეტიკულ პოლიტიკის მიზნების მისაღწევად თითოეულ ხელშემკვერელ მხარე შეიმუშავებს, განახორციელებს და რეგულაზოდ განახლებს ენერგეტიკულ ეფექტურობის პროგრამებს, რომლებიც ყველაზე მეტად ესადაგება კანკრეტულ რემონტებს.

(2) ეს პროგრამები შეიძლება მოიცავდეს ისეთ ღონისძიებებს, როგორცაა:

(ა) ენერგიაზე ხანგრძლივი მოთხოვნილებისა და ენერჯის მიწოდების გეგმის განსაზღვრა გადაწყვეტილების გამოსახვის პროცესის სწორად წარმართვის მიზნით;

(ბ) განხორციელებულ ღონისძიებების შეფასება ენერგეტიკის, გარემოს დაცვით და ეკონომიკური თვალსაზრისით;

(გ) ენერჯის მოხმარებელ აპარატების ეფექტურობის გასაუმჯობესებლად საჭირო სტანდარტების განსაზღვრა და მათი ჰარმონიზება საერთაშორისო დონეზე სავაჭრო და რეგულირების თვალსაზრისით;

(დ) კერძო ინიციატივისა და სამრეწველო თანამშრომლობის, მათ შორის ერთობლივი საწარმოების განვითარება და წახალსება;

(ე) ენერგეტიკულ და ყველაზე ეფექტური, ეკონომიკურად სიცოცხლისუნარიანი და გარემოს დაცვით თვალსაზრისით უსაფრთხო ტექნოლოგიების მხარდაჭერა.

(3) ენერგეტიკულ ეფექტურობის გაუმჯობესების მიზნით ინოვაციური მიდგომების მხარდაჭერა ინვესტიციების სფეროში, კერძოდ, მესამე მხარეთა მონაწილეობა და ფინანსებაში და ერთობლივი და ფინანსება;

(ზ) ენერგეტიკულ ბაზნსების და მონაცემთა ბაზების შექმნა მონაცემებში დეტალურად უნდა აისახოს ენერგიაზე არსებული მოთხოვნილება და ენერგეტიკულ ეფექტურობის გასაუმჯობესებელ ტექნოლოგიები;

(თ) საკონსულტაციო და მრჩეველთა სამსახურის შექმნის მხარდაჭერა, რომლებსაც შეუძლიათ იმუშაონ სახელწიფო და კერძო მრეწველობაში ან საწარმოებში და უზრუნველყონ ინფორმაციის მიწოდება ენერგეტიკულ ეფექტურობის სფეროში არსებული პროგრამებისა და ტექნოლოგიების შესახებ და ნმარება გაუწიონ როგორც მოხმარებლებს, ისე საწარმოებს;

(ი) ენერჯის ერთობლივი გენერირების, რაიონულ დონეზე თხოვრებების ეფექტურობის ზრდასა და შენობებისა და საწარმოების გამანაწილებელ სისტემებით უზრუნველყვის ღონისძიებების ხელშეწყობა;

(კ) ენერგეტიკულ ეფექტურობის სფეროში მოქმედი სპეციალზეული ორგანოების შექმნა, რომლებიც უზრუნველყოფილი იქნება საკმარისი ფინანსებით და კადრებით ენერგეტიკულ პოლიტიკის მიმართულებათა განვითარებისა და განხორციელებისათვის.

(3) ენერგეტიკულ ეფექტურობის პროგრამების განხორციელებისას, ხელშემკვერელმა მხარეებმა უნდა უზრუნველყონ შესაბამისი

ინსტიტუციონალური და იურიდიული ინფრასტრუქტურების არსებობა.

ნაწილი III

საერთაშორისო თანამშრომლობა

მუხლი 9

თანამშრომლობის სფეროები

ხელშეკვეთი მხარეთა თანამშრომლობას შეიძლება მიეცეს ნებისმიერი სათანადო ფორმა. შესაძლოა თანამშრომლობის სფეროები მითითებულია დამატებაში.

ნაწილი IV

ადმინისტრაციული და იურიდიული ღონისძიებები

მუხლი 10

ქარტიის შესახებ კონფერენციის როლი

(1) ქარტიის შესახებ კონფერენციაზე ყველა გადაწყვეტილებას, მოცემული ოქმის შესაბამისად მიიღებენ ენერგეტიკის შესახებ ქარტიის ხელშეკრულების წევრი მხალღი ის ხელშეკვეთი მხარეები, რომლებიც არიან მოცემული ოქმის ხელშეკვეთი მხარეები.

(2) ქარტიის შესახებ კონფერენცია მოცემული ოქმის ძალში შესვლადან 180 დღის განმავლობაში უზრუნველყოფს ოქმის დებულებების გადასინჯვას, ამ დებულებათა განხორციელების, ანგარიშის წარდგენისა და მე-9 მუხლს შესაბამისად თანამშრომლობის სფეროთა განსაზღვრის პროცედურის მიღებას.

მუხლი 11

სამდევნო და ფინანსება

(1) ენერგეტიკის შესახებ ქარტიის ხელშეკრულების 35-ე მუხლს შესაბამისად შექმნილ სამდევნო ქარტიის შესახებ კონფერენციას გაუწევს ყველა საჭირო დახმარებას, რათა მან შეასრულოს თავისი ვალდებულებანი მოცემული ოქმის თანახმად ასევე რეგულარულად გაუწევს ოქმის განხორციელებასთან დაკავშირებულ ყველა სხვა სახის მომსახურებას, კონფერენციის თანხმობით.

(2) სამდევნო და ქარტიის შესახებ კონფერენციის ხარჯები, რომლებიც მოცემული ოქმით დაკავშირებით წარმოიქმნება, უნდა დაფარონ მოცემული ოქმის მონაწილე ხელშეკვეთი მხარეებმა მათი გადახდის უნარიანობის შესაბამისად რაც განისაზღვრება ენერგეტიკის შესახებ ქარტიის ხელშეკრულების "ბ" დანართში მოყვანილ ფორმულას მიხედვით.

მუხლი 12

კეჭისყრა

(1) ქარტიის შესახებ კონფერენციაზე დამსწრე ხელშეკვეთი მხარეთა ერთხლოვნება და ხმები საჭიროა შემდეგ გადაწყვეტილებათა მისაღებად:

(ა) მოცემული ოქმში შესწორებების შეტანა; და

(ბ) მე-16 მუხლს შესაბამისად მოცემული ოქმით მიერთების დამტკიცება.

ხელშეკვეთი მხარეები ყოველდღეს იხმარენ, რათა კონსენსუსის ან სხვაგვარი გზით მიაღწიონ თანხმობას, რომელც საჭიროა

გადაწყვეტილება თა მიღებისათვის მოცემულ ოქმის შესაბამისად კონსესუსის გზით თანხმობის მიუღწევლობის შემთხვევაში, სასაბიუჯეტო საკითხების შესახებ გადაწყვეტილებები მიიღება კონფერენციაზე დამსწრე ხელშეკვერელ მხარეთა ხმების 3/4-ის უმრავლესობით.

საბიუჯეტო საკითხების შესახებ გადაწყვეტილებებს იღებს იმ ხელშეკვერელ მხარეთა კვალფიცირი უმრავლესობა, რომელთა მიერ მე-11 (2) მუხლს თანახმად განხორციელებულ შენატანები შეადგენს შენატანების მთლიანი ოდენობის არანაკლებ სამ მეოთხედს.

(2) მოცემულ მუხლს მიზნებისათვის, ტერმინი "დამსწრე და კენჭისყრაში მონაწილე ხელშეკვერელ მხარეები" ნიშნავს მოცემულ ოქმის ხელშეკვერელ მხარეებს, რომლებიც ესწრებიან და ხმას აძლევენ გადაწყვეტილების სასარგებლოდ ან საწინააღმდეგოდ იმის გათვალისწინებით, რომ ქარტიის შესახებ კონფერენციამ შეიძლება დაადგინოს ისეთი საპროცედურო წესი, რომელიც ხელშეკვერელ მხარეებს დაუსწრებლად ხმის მიცემის შესაძლებლობას მისცემს.

(3) გარდა (1) პუნქტით გათვალისწინებულ საბიუჯეტო საკითხებისა, გადაწყვეტილება ნებისმიერხვა საკითხებზე არ შევა ძალში, თუ მას მხარს არ დაუჭერს ხელშეკვერელ მხარეთა უბრალო უმრავლესობა.

(4) ეკონომიკური ინტეგრაციის რეგიონული ორგანიზაციის კენჭისყრისას ექნება იმდენივე ხმა, რამდენი წევრი სახელწიფოვანად ორგანიზაციაში, რომლებიც ამავე დროს არიან მოცემულ ოქმის ხელშეკვერელ მხარეები, იმ პირობით, რომ ეს ორგანიზაცია არ გამოიყენებს თავისი ხმის უფლებას იმ შემთხვევაში, თუ ამ უფლებას იყენებენ მისი წევრი სახელწიფოები და პირიქით.

(5) იმ შემთხვევაში, თუ რომელიმე ხელშეკვერელ მხარე სისტემატურად არ ასრულებს ოქმის თანახმად მისთვის დაკისრებულ ვალდებულებებს, ქარტიის შესახებ კონფერენციას შეუძლია ჩამოართვას ამ ხელშეკვერელ მხარეს ხმის უფლება მთლიანად ან ნაწილობრივ.

მუხლი 13

ენერგეტიკის შესახებ ქარტიის ხელშეკრულებისა დამოკიდებულება

(1) მოცემულ ოქმის და ენერგეტიკის შესახებ ქარტიის ხელშეკრულების დებულებებს შორის შეუსაბამობის შემთხვევაში, უპირატესობა მიენიჭება ენერგეტიკის შესახებ ქარტიის ხელშეკრულების დებულებებს.

(2) მე-10 მუხლს (1) პუნქტისა და მე-12 მუხლს (1) – და (3) პუნქტის ჩათვლათ დებულებები არ ეხება მოცემულ ოქმში ცვლელუბების შეტანის მიზნით გამართულ კონფერენციაზე გამოყენებულ ხმებს, რომელიც განსაზღვრულ ვალდებულებებს ან ფუნქციებს აკისრებს ენერგეტიკის შესახებ ქარტიის ხელშეკრულების საფუძველზე შექმნილ კონფერენციას ან სამდევნოს.

ნაწილი V

დასკვნითი დებულებები

მუხლი 14

ხელმოწერა

მოცემულ ოქმი ხელმოწერად ღიაა ლსაბონში 1994 წლის 17 დეკემბრიდან 1995 წლის ივნისამდე იმ სახელწიფოებისა და ეკონომიკური ინტეგრაციის რეგიონული ორგანიზაციებისათვის, რომელთა წარმომადგენლებმა ხელმოაწერეს ქარტიას და ენერგეტიკის შესახებ ქარტიის ხელშეკრულებას.

მუხლი 15

რა ტიფიკაცია, მიღება ან დამტკიცება

მოცემულ ოქმი ექვემდებარება მის ხელმოწერით მიერ რა ტიფიკაციას, მიღებას ან დამტკიცებას. რა ტიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების შესახებ დოკუმენტები ინახება დეპოზიტართან.

**მუხლი 16
მიერთება**

მოცემულ ოქმი მისაერთებლად ღიაა ქარტიის ხელმოწერილ და ენერგეტიკის შესახებ ქარტიის ხელშეკრულების მონაწილე სახელწიფოსა და ეკონომიკური ინტეგრაციის რეგიონულ ორგანიზაციების მიერ. ოქმზე ხელმოწერის დასრულების დღიდან იმ პირობებით, რომლებსაც მოიწინებს ქარტიის შესახებ კონფერენცია. მიერთების შესახებ დოკუმენტები შეინახება დეპოზიტართან.

**მუხლი 17
შესწორებები**

- (1) ნებისმიერ ხელშემკვერელ მხარეს შეუძლია წარმოადგინოს მოცემულ ოქმში შესატანი შესწორებები.
- (2) მოცემულ ოქმში შესატანი შესწორებების ტექსტი ხელშემკვერელ მხარეებს უნდა გადასცეს სამდონომ ქარტიის შესახებ კონფერენციაზე შესწორებათა მიღების თარიღამდე არანაკლებ სამი თვითაღრე.
- (3) ქარტიის შესახებ კონფერენციაზე მიღებულ შესწორებათა ტექსტებს სამდონო გადასცემს დეპოზიტარს, რომელც ყველა ხელშემკვერელ მხარეს გადასცემს მათ რა ტიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცებისათვის.
- (4) მოცემულ ოქმში შეტანილ შესწორებათა რა ტიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების შესახებ დოკუმენტები გადაეცემა დეპოზიტარს. შესწორებები იმ ხელშემკვერელ მხარეებისათვის, რომლებმაც მოახდინეს მათ რა ტიფიკაცია, მიღება ან დამტკიცება, ძალში შევა 30-ე დღეს მას შემდეგ, რაც ხელშემკვერელ მხარეთა არანაკლებ სამი მეოთხედი შესწორებების რა ტიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების შესახებ დოკუმენტებს გადასცემს დეპოზიტარს. ნებისმიერი სხვა ხელშემკვერელ მხარისათვის შესწორებები ძალში შევა 30-ე დღეს მას შემდეგ, რაც ეს ხელშემკვერელ მხარე ამ შესწორებების რა ტიფიკაციის, მიღების ან დამტკიცების შესახებ თავის დოკუმენტს შესანახად გადასცემს დეპოზიტარს.

**მუხლი 18
ძალში შესვლა**

- (1) მოცემულ ოქმი ძალში შედის ქარტიის ხელმოწერილ ან ენერგეტიკის შესახებ ქარტიის ხელშეკრულების ხელშემკვერელ მხარე სახელწიფოს ან ეკონომიკური ინტეგრაციის რეგიონალური ორგანიზაციის მიერ რა ტიფიკაციის, მიღების. დამტკიცების ან მიერთების შესახებ, მე-15 დოკუმენტის დეპოზიტზე გადაცემიდან ოცდამეათე დღეს ან იმავე დღეს, როდესაც დეპოზიტზე შევა ენერგეტიკის შესახებ ქარტიის ხელშეკრულება – იმის მიხედვით, თუ რომელ თარიღი დადგება უფრო გვიან.
- (2) თათვეულ სახელწიფოსათვის ან ეკონომიკური ინტეგრაციის რეგიონულ ორგანიზაციისათვის, რომლისთვისაც ენერგეტიკის შესახებ ქარტიის ხელშეკრულება ძალში შევიდა და რომლებიც მოახდინენ მოცემულ ოქმის რა ტიფიციურებას, მიღებას და დამტკიცებას ან მიუერთდებიან მას (1) პუნქტის შესაბამისად მოცემულ ოქმის ძალში შესვლას შემდეგ, ოქმი ძალში შევა 30-ე დღეს იმ თარიღის შემდეგ, როდესაც

ეს სახელწიფო ან ეკონომიკური ინტეგრაციის რეგიონულ ორგანიზაციას
რეგიონული, მიწების, დამტკიცების ან მიერთების შესახებ თავის
დოკუმენტს გადასცემს დეპოზიტარს.

(3) (1) კუნძულის მიწებისათვის, ეკონომიკური ინტეგრაციის
რეგიონული ორგანიზაციის მიერ დეპოზიტარისათვის გადაცემულ
დოკუმენტი არ მიიჩნევა იმ დოკუმენტების დამატებით დოკუმენტად
რომელთა დეპონირება უკვე მოხდინეს ამ ორგანიზაციის წევრმა
სახელწიფომბა.

მუხლი 19
პირობების დათმვა

მოცემულ ოქმთან დაკავშირებით არ შეიძლება რაიმე პირობის
დათმვა.

მუხლი 20
ოქმიდან გამოსვლა

(1) რომელიმე ხელშეკრულ მხარისათვის მოცემულ ოქმის ძალი
შესვლას შემდეგ ნებისმიერ დროს, ამ ხელშეკრულ მხარეს შეუძლია
წერილობითი ფორმითაცნობს დეპოზიტარს ოქმიდან გამოსვლას შესახებ.

(2) რომელიმე ხელშეკრულ მხარის გამოსვლა ენერჯეტიკის
შესახებ ქარტიის ხელშეკრულებიდან ნიშნავს მის გამოსვლას მოცემულ
ოქმიდანაც.

(3) (1) კუნძულის თანახმად ოქმიდან გამოსვლას ძალი შესვლას თარიღი
დადება დეპოზიტარის მიერ შეტყობინების მიღებიდან 90 დღის შემდეგ. (2)
კუნძულის თანახმად გამოსვლას ძალი შესვლას თარიღი იქნება იგივე, რაც
ენერჯეტიკის შესახებ ქარტიის ხელშეკრულებიდან გამოსვლას ძალში
შესვლას თარიღი.

მუხლი 21
დეპოზიტარი

მოცემულ ოქმის დეპოზიტარი არის პორტუგალიის რესპუბლიკის
მთვრობა.

მუხლი 22
ავტენტიკური ტექსტები

ზემოთქმულს დასტურად ქვემოთ ხელსმომწერებმა, საამისოდ
სათანადოდ უფლებამოსილებმა, ხელს მოაწერეს მოცემულ ოქმს ინგლისურ,
ფრანგულ გერმანულ იტალიურ, რუსულ და ესპანურ ენებზე, ამასთან
თითოეული ტექსტს თანხარი ძალა გააჩნია, ისინი შედგენილთა ერთ
ორიგინალურ პირად რომლებიც გადაცემულ აქვს პორტუგალიის
რესპუბლიკის მთვრობას.

დამატება

**მე-9 მუხლით გათვალისწინებული თანამშრომლობის შესაძლო
სფეროების განმარტებითი არასრულწესა**

ენერჯეტიკულ ეფექტურობის პროგრამების განვითარება, რაც
მოიცავს ენერჯეტიკულ ეფექტურობის სფეროში არსებულ პრობლემებისა და
პოტენციალს დადენას, ასევე ენერჯიის კლასიფიკაციის და
ეფექტურობის განსაზღვრულ სტანდარტების შემუშავებას;

გარემოზე ენერგეტიკულ ციკლების შემოქმედების შეფასება;

ეკონომიკური, იურიდიული და მარგულურბელ ზომების გატარება;

ტექნოლოგიების გადაცემა, ტექნიკური და ხმარების გაწევა და ერთობლივი სამრეწველო საწარმოების დაარსება, საკუთრების უფლების საერთაშორისო რეჟიმებისა და სხვა მოქმედი საერთაშორისო შეთანხმებების გათვალისწინებით;

კვლევა და განვითარება;

განათლება, ტრენინგი, ინფორმაცია და სტატისტიკა;

ფისკალური და სხვა საბაზრო დოკუმენტაციის შედგენა, მათ შორის, სასაქონლო-საბაზრო ნებართვების გადაცემა, რომლებიც ითვალისწინებს გარემოსთან დაკავშირებულ ა რეგულაციებსა და მოვებებს;

ენერგეტიკულ ანალოგი და პოლიტიკის ფორმულირება:

- ენერგეტიკულ ეფექტურობის პოტენციალს შეფასება;

- ენერგეტიკაზე მოთხოვნილების ანალოგი და სტატისტიკა;

- საკანონმდებლო და მარგულურბელ დონის ძიებების გატარება;

- ინტეგრირებული რესურსების დაგეგმვა და მოთხოვნილების მენეჯმენტი;

- გარემოზე შემოქმედების შეფასება, ძირეული ენერგოპროექტების ჩათვლთა

ეკონომიკური დოკუმენტების შეფასება ენერგეტიკულ ეფექტურობის გაუმჯობესებისა და გარემოსთან დაკავშირებულ მიზნების განხორციელებისათვის;

ენერგეტიკულ ეფექტურობის ანალოგი ნახშირწყალბადოვანთა მოვლების, გარდაქმნის, ტრანსპორტირებისა და განაწილების პროცესში;

ენერგეტიკულ ეფექტურობის გაუმჯობესება ელექტროენერჯის გამომუშავების და გადაცემის პროცესში;

- ერთობლივი გენერაცია;

- ქარხნის კომპონენტები (ბოილერები, ტურბინები, გენერატორები და ა.შ.);

- ქსელური ინტეგრაცია.

სამშენებლო ექტორში ენერგეტიკულ ეფექტურობის გაუმჯობესება;

- თერმული ინოვაციის, პასიური მიზის ენერჯის და ვენტილაციის სტანდარტები;

- გათბობა და ჰაერის კონდიციონირების სისტემები;

- მაღალეფექტიანი სათურები და ბალნონ-ით;

- საზომი ტექნოლოგიები და ინდივიდუალური მრიცხველები;

- საოჯახო ელბაწყობი და განათება.

მიწიციკალიტიტი და ადგილობრივი საზოგადოებრივი სამსახურები:

- რაიონული სათბობი სისტემები;

- ეფექტური გაზგამანაწილებელი სისტემები;

- ენერგეტიკულ დაგეგმვის ტექნოლოგიები;

- ქალქებისა და სხვა შესაბამისი ტერიტორიული ერთეულების გაერთიანება;

- დიდ ქალქებსა და საზოგადოებრივ შენობებში ენერჯის მენეჯმენტი;

- ნარჩენების მენეჯმენტი და ნარჩენების ხელახალ ენერგეტიკულ გამოყენება.

სამრეწველო სექტორში ენერგეტიკულ ეფექტურობის გაუმჯობესება:

- ერთობლივი საწარმოები
- ენერგეტიკულ კასკადები, ერთობლივი გენერაცია და ნარჩენების დანახარჯების გამომწევა;
- ენერგეტიკულ აუდიტი.

სატრანსპორტო სექტორში ენერგეტიკულ ეფექტურობის გაუმჯობესება:

- საავტომობილო ტრანსპორტის მოქმედების სტანდარტები;
- ეფექტური სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურების განვითარება.

ინფორმაცია:

- ინფორმირების უზრუნველყოფა;
- მონაცემთა ბაზები; ხელისაწვდომობა, ტექნიკური მანქანათმშენებლები, საინფორმაციო სისტემები;
- ტექნიკური ინფორმაციის გავრცელება, შეგროვება და შედარება;
- ქვევის წესების შესწავლა;

ტრენინგი და განათლება:

- ენერგეტიკის სფეროში დასაქმებულ მენეჯერთა, მოსამსახურეთა, ინჟინერთა და სტუდენტთა გაცვლა;
- საერთაშორისო სწავლების კურსების ორგანიზაცია.

დაფინანსება:

- იურიდიული ბაზის შექმნა;
- მესამე მხარის მიერ დაფინანსება;
- ერთობლივი საწარმოები;
- ერთობლივი დაფინანსება.